

החובל פרק שמיני בבא קמא

צג.

עין משפט נר מצוה

ק"ג א ב ג טו"ע ח"מ
 ס"י מנכ סע"ף א
 כ"ה:
 ק"ד ד מ"י פ"ה מהל'
 דעות הלכה יג:
 ק"פו ה מ"י פ"ה מהל'
 חובל ומחלל הלכה יא
 סג ע"פ טו"ע ח"מ
 ס"י מנכ סע"ף י:
 ק"פו ו מ"י שם ועין
 נ"מ"ט טו"ע ח"מ
 כ"ה:
 ק"ז ז מ"י שם הלכה יג
 סג טו"ע ח"מ
 ס"י שפ סע"ף א:
 ק"ח ט י מ"י פ"ה מהל'
 שאלה ופקדון הלכה
 א סג ע"פ פ"ט טו"ע
 ח"מ ס"י שפ סע"ף ו נ"ד
 אלפס כ"א וצ"מ פ"ק ג'
 ק"ז טו:

אחד הלועק ואחד הנלעק במשמע. ומרה אפי והרגתי אתם (שמות כב) שנים במשמע: אלא שממהרין מן הלועק מחילה. כדלשכתן בשרה: על מנת לפטור. על מנת שמהא פטור: רבא אמר לפי שאין אדם מוחל על ראשי אצרי. ובריתא לא תקשי דע"ל זערו מוחל אדם: זערו. כ"כ מכה: ורבי יוחנן אמר. אדם מוחל על הכל ומתניתין לאו דא"ל נחבל לחובל קטע את ידי על מנת שמהא פטור אלא קטע את ידי מתמהא וא"ל נחבל על מנת לפטור כלומר אמור לי אמה על מנת שמהא פטור וא"ל היאך הן וקמ"ל מנתי' דיש הן שהוא כלאו וכגון דמתמהא אתמויה: כ"כ פלעני. וא"ל זה ע"מ לפטור ואמר נחבל הן יש הן שהוא כלאו אי אתמה חייב ואי בניחותא אהדריה פטור. ובריתא דלעיל דקמתי הכני ופלעני ע"מ לפטור פטור דלאמר נחבל כולה מילתא הכני ופלעני ע"מ לפטור דהא דהא דוקא אמר ליה: יש לאו שהוא נפון. אי אתמה פטור. והאי דנקט חיובא לגבי מכה ופועע ופטורה לגבי ממונא אורחיה דמילתא נקט דמחיל איניש אתמוניה טפי מנופיה: לשמור ולא לאכד. כי יתן וגו' לשמור דהפקידו אכלו לשמור חייב בפשיעה ולא כשהפקידו אכלו ע"מ לאכד או ע"מ לחלק לעניים דלא קרינא ציה לשמור דכיון דלאמר ליה חלקהו מו לא דמפקיד נינהו ומאן קתבז ועיניו לא מנא תעבי לכל חד וחד מני אמר לאו לדידך יהיבנא אלא לאתריני: דאסא לידיה. וקרת צדי' חייב אי לא א"ל על מנת לפטור ואפילו אתא לידיה מעיקרא ע"מ לאכד: לשמור דאסא לידיה משמע דכתיב (ו) וכי יתן ואפ"י הכי קממעט ליה: הא דאסא לידיה. מעיקרא צמרת שמירה והדר אמר ליה קרת חייב אי לא אמר ליה ע"מ לפטור: רב יוסף. גבאי הוה: ע"מ לפטור: ממון קן וכך לשבת לכל אחד הוה ליה ממון שיש לו מועצין וקרינא ציה לשמור:

משום פגם משפחה. ומשום הכל אפילו זכר:

ורבי יוחנן אמר יש לאו שהוא כלאו. כהן ויש הן שהוא כלאו. לשנויי מתני' קאמי מ"ש רישא ומ"ש סיפא ופירש בקונט' צין רישא א"ל וצין סיפא א"ל לאו צממיה הוי כהן וא"ל הן צממיה הוי כלאו והו"מ למיתני צרישא תרויהו נוקי גופו וממונו וכן כסיפא אלא אורחא דמילתא נקט שדך למחול על נוקי ממון ואין דרך למחול על נוקי גוף ודוקא הוא אלא נראה לפרש דנוקי גופו אפי' א"ל הן שדומה כלאומי בניחותא מסתמא צממיה קאמר וצנוקי ממונא אמר ליה לאו דומה כלאומי בניחותא מסתמא צממיה קאמר כיון שמתחילה א"ל קרת את כסומי ושכור את כלי וי"ס שכתוב צהן כילד וליג' ליה:

ורמינהי לשמור ולא לאבד

בראשית כ"ב
 1. והנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמורך בדרך ולתבואך אל המקום אשר תבנית: שמות כ"ב
 2. וגם ללוט יהלך את אברם והיה צאן וקבר אהליהם: בראשית י"ג
 3. והאמר שרי אל אברם חמסי עלך אנכי נתתי שפתיי בדיקך ותרא כי הרתה ואקל בעיניך וישפט? ביני וביניך: בראשית ט"ז
 4. ותקח שרה בקרתי ארבע הוא תביון בארץ בנין ויבא אברם לספד לשרה ולתבנתה: בראשית כ"ב
 5. ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף לאחייך והנה הוא קח כסות עיניו וכל לב אשה אתך ואת כל ונתתה ברמשת כ"ט
 6. והיה כי יקח יצחק ותבנית עיניו מראת אביו ויקרא את עשו בנו הגדול ויאמר אליו בני ויאמר אליו הגני: בראשית כ"א
 7. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וגבב מבית דהאיש אם יצוצא הגבב וישלם שפתי: שמות כ"ב

תורה אור השלם

1. והנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמורך בדרך ולתבואך אל המקום אשר תבנית: שמות כ"ב
 2. וגם ללוט יהלך את אברם והיה צאן וקבר אהליהם: בראשית י"ג
 3. והאמר שרי אל אברם חמסי עלך אנכי נתתי שפתיי בדיקך ותרא כי הרתה ואקל בעיניך וישפט? ביני וביניך: בראשית ט"ז
 4. ותקח שרה בקרתי ארבע הוא תביון בארץ בנין ויבא אברם לספד לשרה ולתבנתה: בראשית כ"ב
 5. ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף לאחייך והנה הוא קח כסות עיניו וכל לב אשה אתך ואת כל ונתתה ברמשת כ"ט
 6. והיה כי יקח יצחק ותבנית עיניו מראת אביו ויקרא את עשו בנו הגדול ויאמר אליו בני ויאמר אליו הגני: בראשית כ"א
 7. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וגבב מבית דהאיש אם יצוצא הגבב וישלם שפתי: שמות כ"ב

רבינו חננאל (המשך)

המשעיה מרשו פגם משפחה. וי' יוחנן אמ' מפני שיש לאו שהוא כהין ויש לאו שאין הוא כהין. כיצד? במתניה. תניא נמי הכי הכותי פצעני אמ' לו הן. יש הן שהוא כלאו ויש לאו שהיא כהין. קרת כסותו שבר כ"ד חייב. ורימיהי לשמור ולא לקרוע ולא לאבד ולא להלק לעניים. ופירק רבא, מתניתין דאתא לידיה מעיקרא בתורת שמירה ובתה הכי אמ' ליה לקרוע, שנמצא בו כבר נתייחד בשמירה מעיקרא לפיכך חייב. ברייתא יתיבית הליה מעיקרא בתורת קריעה ולא בתורת שמירה. הווא ארנאק דעדקת דאפקדיה רב יוסף לגבי הווא גברא ופשע ביה ואיגבוי, הייביה רב יוסף לשלומי משום דעניי דפוס בדיחא מיקץ קיצי להו ובאלו כל אחד חלקו בשמו מופקד לו, לפיכך אינו להלק לעניים. אבל עניי שצריך חילוק

בראשית כ"ב
 1. והנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמורך בדרך ולתבואך אל המקום אשר תבנית: שמות כ"ב
 2. וגם ללוט יהלך את אברם והיה צאן וקבר אהליהם: בראשית י"ג
 3. והאמר שרי אל אברם חמסי עלך אנכי נתתי שפתיי בדיקך ותרא כי הרתה ואקל בעיניך וישפט? ביני וביניך: בראשית ט"ז
 4. ותקח שרה בקרתי ארבע הוא תביון בארץ בנין ויבא אברם לספד לשרה ולתבנתה: בראשית כ"ב
 5. ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף לאחייך והנה הוא קח כסות עיניו וכל לב אשה אתך ואת כל ונתתה ברמשת כ"ט
 6. והיה כי יקח יצחק ותבנית עיניו מראת אביו ויקרא את עשו בנו הגדול ויאמר אליו בני ויאמר אליו הגני: בראשית כ"א
 7. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וגבב מבית דהאיש אם יצוצא הגבב וישלם שפתי: שמות כ"ב

רבינו חננאל (המשך)
 המשעיה מרשו פגם משפחה. וי' יוחנן אמ' מפני שיש לאו שהוא כהין ויש לאו שאין הוא כהין. כיצד? במתניה. תניא נמי הכי הכותי פצעני אמ' לו הן. יש הן שהוא כלאו ויש לאו שהיא כהין. קרת כסותו שבר כ"ד חייב. ורימיהי לשמור ולא לקרוע ולא לאבד ולא להלק לעניים. ופירק רבא, מתניתין דאתא לידיה מעיקרא בתורת שמירה ובתה הכי אמ' ליה לקרוע, שנמצא בו כבר נתייחד בשמירה מעיקרא לפיכך חייב. ברייתא יתיבית הליה מעיקרא בתורת קריעה ולא בתורת שמירה. הווא ארנאק דעדקת דאפקדיה רב יוסף לגבי הווא גברא ופשע ביה ואיגבוי, הייביה רב יוסף לשלומי משום דעניי דפוס בדיחא מיקץ קיצי להו ובאלו כל אחד חלקו בשמו מופקד לו, לפיכך אינו להלק לעניים. אבל עניי שצריך חילוק

אחד הלועק ואחד הנלעק במשמע. ומרה אפי והרגתי אתם (שמות כב) שנים במשמע: אלא שממהרין מן הלועק מחילה. כדלשכתן בשרה: על מנת לפטור. על מנת שמהא פטור: רבא אמר לפי שאין אדם מוחל על ראשי אצרי. ובריתא לא תקשי דע"ל זערו מוחל אדם: זערו. כ"כ מכה: ורבי יוחנן אמר. אדם מוחל על הכל ומתניתין לאו דא"ל נחבל לחובל קטע את ידי על מנת שמהא פטור אלא קטע את ידי מתמהא וא"ל נחבל על מנת לפטור כלומר אמור לי אמה על מנת שמהא פטור וא"ל היאך הן וקמ"ל מנתי' דיש הן שהוא כלאו וכגון דמתמהא אתמויה: כ"כ פלעני. וא"ל זה ע"מ לפטור ואמר נחבל הן יש הן שהוא כלאו אי אתמה חייב ואי בניחותא אהדריה פטור. ובריתא דלעיל דקמתי הכני ופלעני ע"מ לפטור פטור דלאמר נחבל כולה מילתא הכני ופלעני ע"מ לפטור דהא דהא דוקא אמר ליה: יש לאו שהוא נפון. אי אתמה פטור. והאי דנקט חיובא לגבי מכה ופועע ופטורה לגבי ממונא אורחיה דמילתא נקט דמחיל איניש אתמוניה טפי מנופיה: לשמור ולא לאכד. כי יתן וגו' לשמור דהפקידו אכלו לשמור חייב בפשיעה ולא כשהפקידו אכלו ע"מ לאכד או ע"מ לחלק לעניים דלא קרינא ציה לשמור דכיון דלאמר ליה חלקהו מו לא דמפקיד נינהו ומאן קתבז ועיניו לא מנא תעבי לכל חד וחד מני אמר לאו לדידך יהיבנא אלא לאתריני: דאסא לידיה. וקרת צדי' חייב אי לא א"ל על מנת לפטור ואפילו אתא לידיה מעיקרא ע"מ לאכד: לשמור דאסא לידיה משמע דכתיב (ו) וכי יתן ואפ"י הכי קממעט ליה: הא דאסא לידיה. מעיקרא צמרת שמירה והדר אמר ליה קרת חייב אי לא אמר ליה ע"מ לפטור: רב יוסף. גבאי הוה: ע"מ לפטור: ממון קן וכך לשבת לכל אחד הוה ליה ממון שיש לו מועצין וקרינא ציה לשמור:

אחד הלועק ואחד הנלעק במשמע. ומרה אפי והרגתי אתם (שמות כב) שנים במשמע: אלא שממהרין מן הלועק מחילה. כדלשכתן בשרה: על מנת לפטור. על מנת שמהא פטור: רבא אמר לפי שאין אדם מוחל על ראשי אצרי. ובריתא לא תקשי דע"ל זערו מוחל אדם: זערו. כ"כ מכה: ורבי יוחנן אמר. אדם מוחל על הכל ומתניתין לאו דא"ל נחבל לחובל קטע את ידי על מנת שמהא פטור אלא קטע את ידי מתמהא וא"ל נחבל על מנת לפטור כלומר אמור לי אמה על מנת שמהא פטור וא"ל היאך הן וקמ"ל מנתי' דיש הן שהוא כלאו וכגון דמתמהא אתמויה: כ"כ פלעני. וא"ל זה ע"מ לפטור ואמר נחבל הן יש הן שהוא כלאו אי אתמה חייב ואי בניחותא אהדריה פטור. ובריתא דלעיל דקמתי הכני ופלעני ע"מ לפטור פטור דלאמר נחבל כולה מילתא הכני ופלעני ע"מ לפטור דהא דהא דוקא אמר ליה: יש לאו שהוא נפון. אי אתמה פטור. והאי דנקט חיובא לגבי מכה ופועע ופטורה לגבי ממונא אורחיה דמילתא נקט דמחיל איניש אתמוניה טפי מנופיה: לשמור ולא לאכד. כי יתן וגו' לשמור דהפקידו אכלו לשמור חייב בפשיעה ולא כשהפקידו אכלו ע"מ לאכד או ע"מ לחלק לעניים דלא קרינא ציה לשמור דכיון דלאמר ליה חלקהו מו לא דמפקיד נינהו ומאן קתבז ועיניו לא מנא תעבי לכל חד וחד מני אמר לאו לדידך יהיבנא אלא לאתריני: דאסא לידיה. וקרת צדי' חייב אי לא א"ל על מנת לפטור ואפילו אתא לידיה מעיקרא ע"מ לאכד: לשמור דאסא לידיה משמע דכתיב (ו) וכי יתן ואפ"י הכי קממעט ליה: הא דאסא לידיה. מעיקרא צמרת שמירה והדר אמר ליה קרת חייב אי לא אמר ליה ע"מ לפטור: רב יוסף. גבאי הוה: ע"מ לפטור: ממון קן וכך לשבת לכל אחד הוה ליה ממון שיש לו מועצין וקרינא ציה לשמור:

הגהות הב"ח

(א) גבי צדי' משור: (ב) שם יהי לון שיהא לך כסות עיניו ומתקן טועה כ"ל: (ג) שם א"ל ר' אפי ציה חמא לרבה מיה שנה חמא ומ"ש סיפא א"ל רישא וכו' דמחיל חמ"מ וי"ב ס"א א"ל רישא אפי שאין אדם מוחל על צערו והתנהו: (ד) רש"י ד"ה לשמור וכו' דמני כי יתן: (ה) הוב' ד"ה ומנימו וד"ה הא הדי':

מוסף רש"י

וגם ללוט יהלך את אברם. מי גרס שמהא לו ואלו, הלכתי עם אברהם (בראשית י"ג). המוסר דין על הבריו. ח"ב (בבליקס) מי' שפטו ה' צני וצניק' אומרים לוס ראו הוא ציעש תכירו על ידו (ר"ה טו). ריבא אברהם וגו'. הוא קבר אותה (ס"ט). הדרן עלך החובל

רבינו חננאל

אמר ר' אבהו לעולם היא אדם מן הנדרפין ולא מן הדרפין שאין לך נדרף יותר מן התורין ובני יונה והכשירן הכתוב לגבי מוכב. האומ' סמא עני קטי ידו שבר רגלי חייב, על מנת פטור. חייב. קרת כסותו שבר כ"ד חייב. על מנת פטור. מאי שנה ורישא על מנת פטור חייב ומאי שנה סיפא דקתאני על מנת פטור. פטור. אמר רבא ורישא לפי שאין אדם מוחל על ראשי אברין שלו, כלומי אף על פי שאמ' לו סמא עני על מנת פטור חייב. דאן שהדי שאין מוחל על ראשי אברים שלו. וקומא לן כרובא משום דאמי' היה הכי משום קוצר רוח היה דאמי' ליה הכי, ולא הוה ליה לקבולי מניה דאמי' אדם מעל רשעי אברים שלו. הילכך אם הוויק חייב. ואקשינן עליה וכי מוחל אדם על צערו דחניא הכותי פצעני על מנת פטור. פטור. אישתיק. ואקמולה להא דהתן על מנת פטור חייב אוקמולה רב ששת ורב

הדרן עלך החובל

לו ליחשב שומר כשנתן לו רשות גם לקרוע כאלו לא נתן לו אלא לשמור סתם (א) : הא דאתא לידיה. וקרת צדי' חייב אי לא א"ל על מנת לפטור ואפילו אתא לידיה מעיקרא ע"מ לאכד: לשמור דאסא לידיה משמע דכתיב (ו) וכי יתן ואפ"י הכי קממעט ליה: הא דאסא לידיה. מעיקרא צמרת שמירה והדר אמר ליה קרת חייב אי לא אמר ליה ע"מ לפטור: רב יוסף. גבאי הוה: ע"מ לפטור: ממון קן וכך לשבת לכל אחד הוה ליה ממון שיש לו מועצין וקרינא ציה לשמור: